

Sygn. akt: I C 61/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 grudnia 2015 r.

Sąd Rejonowy w Biskupcu I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR Andrzej Łotowski
Protokolant:	st. sekr. sądowy Bogusława Milewska

po rozpoznaniu w dniu 15 grudnia 2015 r. w Biskupcu

na rozprawie

sprawy z powództwa **A. J. (1)**

przeciwko (...) S.A. z siedzibą w G.

o zapłatę

1. Uchyła wyrok zaoczny z dnia 14 kwietnia 2015 r. w całości;

2. Oddala powództwo w całości;

3. Zasądza od powoda dla pozwanego koszty procesu, pozostawiając ich szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu.

UZASADNIENIE

Dnia 19 września 2014r. (data prezentaty biura podawczego) powód A. J. (2) wniósł o zasądzenie od pozwanej (...) S.A. z siedzibą w G. na jego rzecz kwoty 10 000zł. na podstawie art. 224 § 2 oraz art. 225 kc. w zw. z art. 230 kc. i art. 352 § 1 i § 2 oraz art. 305 ze zn. 1 kc. i art. 305 ze zn. 4 k.c. tytułem wynagrodzenia za korzystanie bez podstawy prawnej z powierzchni 3,19 ha na działce nr (...), położonej obrębnie 4 K. jednostka ewidencyjna K., stanowiącej własność strony powodowej za okres od chwili nabycia przez powoda nieruchomości do dnia wniesienia pozwu. Z tego tytułu strona powodowa wniosła o zasądzenie łącznej kwoty 10.000 zł ustalonej szacunkowo jako należne wynagrodzenie. Strona powodowa podała, iż brała pod uwagę całokształt negatywnych okoliczności powstałych w związku z usytuowaniem linii przesyłowych oraz poziom bezprawnej ingerencji w prawo własności, a także wynagrodzenie jakie otrzymywałyby w przypadku umownego ustanowienia przedmiotowej służebności. W zajęтым pasie gruntu przez bezprawną służebność przesyłu, a wcześniej służebność gruntową strona powodowa została pozbawiona możliwości korzystania z prawa własności gruntu zgodnie z art. 140 k. c. przez cały okres naruszania prawa przez pozwaną. Powód nadto wniósł o zasądzenie odsetek ustawowych od kwoty wskazanej w pkt 1 pozwu, liczonych od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Wniósł o zasądzenie od pozwanej na rzecz strony powodowej kosztów sądowych oraz kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu powód podał, iż jest on właścicielem nr (...), położonej w obrębie(...)K. jedn. ewidencyjna K., dla której jest prowadzona księga wieczysta w Wydziale Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego, w B. o nr OL (...), o łącznej powierzchni 3,19 ha, nabytych przez stronę powodową w roku 1990 r. Według strony powodowej na działkach tych, bez dostarczenia jakiegokolwiek decyzji administracyjnej legalizującej ten fakt i ograniczającej wykonywanie na tych działkach prawa własności w rozumieniu art. 140 k.c. pozwana posadowiła 5 słupów elektroenergetycznych, na których usytuowała linię elektroenergetyczną o długości 225 metrów niskiego napięcia i 55 metrów średniego napięcia. Powierzchnia gruntów, z których korzysta pozwana wynosi według obliczeń strony powodowej 450m². Jest to grunt zajęty przez 5 słupów elektroenergetycznych oraz linię elektroenergetyczną o długości 275 metrów. Trakcja elektroenergetyczna przebiegająca przez ten grunt wpływa niekorzystnie na uprawy rolne, zwierzęta, a także na zdrowie ludzkie.

Strona powodowa wskazała, iż została też pozbawiona możliwości korzystnej sprzedaży tej działki gdyż kupujący po obejrzeniu tej działki odstępują od kupna ze względu na przebiegającą przez nią trakcję energetyczną. Ponadto urządzenia te w poważnym stopniu ograniczają wykonywanie prawa własności przez stronę powodową, a w pewnym zakresie (dotyczy to bezpośrednio miejsca usytuowania słupów) całkowicie wyłączają.

Strona powodowa podniosła, że pas gruntu o powierzchni 450 m² obejmuje jedynie pas techniczny określony przez stronę powodową jako służebność przesyłu, a wcześniej służebność gruntową, który nie obejmuje w całości strefy ochronnej przedmiotowej trakcji elektrycznej, który jest co najmniej dwukrotnie większy od przyjętego przez powoda pasa służebności przesyłu. Jak wynika z wyroku Sądu Najwyższego z dnia 11.12.2009 r. sygn. VCSK 175/09 do wyliczenia wynagrodzenia za bezumowne korzystanie ze służebności przesyłu należy brać pod uwagę pas strefy ochronnej. Strona powodowa podała, iż ograniczyła swoje roszczenie jedynie do szerokości pasa służebności przesyłu. Z wyroku tego wynika również, że z unormowań zawartych w art. 224 § 2 kc i art. 225 kc. jednoznacznie wynika, iż posiadacz odpowiada wobec właściciela za pogorszenie rzeczy, przez które należy rozumieć obniżenie jej wartości użytkowej oraz ekonomicznej, wynikającej z działania lub zaniechania posiadacza. Szkodą w ujęciu wymienionych przepisów jest zatem strata właściciela wyrażająca się w zmniejszeniu jego aktywów, nie zaś utrata spodziewanych korzyści. Naprawienie szkody w postaci *lucrum cessans* może nastąpić na podstawie ogólnych przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej.

Powód podał, iż zwracał się wcześniej do pozwanej o ugodowe rozwiązanie sporu. Pozwana nie traktowała oczekiwań strony powodowej poważnie i nie zamierzała uregulować tej nieprawidłowości. W tej sytuacji pismem z dnia 16 stycznia 2013 r. dokonała wezwania przesądowego do ugodowego usunięcia stanu bezprawności. Strona pozwana zaś nie potraktowała poważnie sformułowanego wezwania.

Dla odniesienia się do całokształtu okoliczności sprawy podkreślenia wymaga, iż wystąpiły tutaj okoliczności o jakich mowa w art. 305 ze zn. 2 § 2 k.c. o ustanowienie na wniosek powoda służebności przesyłu na rzecz pozwanej na przedmiotowych działkach stanowiących własność powoda za wynagrodzeniem. Pozwana podała, że nie bierze pod uwagę tego, iż to on znajduje się w stanie bezprawnego działania naruszającego w sposób poważny prawo własności strony powodowej określone w art. 140 kc. Postępowanie pozwanej nie tylko narusza przepisy Konstytucji RP oraz Kodeksu cywilnego, ale także łamie zapisy jednego z najistotniejszych protokołów do Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z 20 marca 1952r. (Z. F. Prawo własności w Europejskiej Konwencji Praw Człowieka z perspektywy Polski, (w.) Przegląd Sądowy 1998 nr 5 s. 24 i nast.), tj. protokół I art. 1 na mocy którego " Każda osoba fizyczna i prawna ma prawo do niezakłóconego korzystania ze swojego mienia. Nikt nie będzie pozbawiony swej własności, chyba że wymaga tego interes publiczny i na warunkach przewidzianych przez prawo oraz zgodnie z zasadami prawa międzynarodowego". Stanowisko to zostało także wyrażone w art. 17 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej

Powód wskazał, iż jego żądania są zgodne z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego (vide wyrok z dnia 11.05.2005r., III CK 556/04 niepublikowany; uchwała z dnia 17. 06.2005r. 111 czr 29/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 64; wyrok z dnia 17.06.2005r. III CK 685/04 niepublikowany) w świetle którego władztwo przedsiębiorstwa

eksploatującego urządzenia dostarczające lub przekazujące energię elektryczną (gazową) odpowiada faktycznemu władztwu wynikającemu z prawa służebności, co pozwala uznać je za posiadacza służebności, do którego na podstawie art. 352 § 2 kc. stosuje się przepisy o posiadaniu rzeczy, w tym art. 224 § 2 i 225 kc. Wyłącznym źródłem i przyczyną roszczeń wynikających z art. 224 kc. i 225 k.c. jest jedynie samoistne posiadanie cudzej rzeczy, które nie jest tożsame tylko z pozbawieniem właściciela wszystkich elementów faktycznego władztwa nad rzeczą, ale może także polegać na takim korzystaniu z rzeczy przez niewłaściciela, które narusza prawo własności w inny sposób aniżeli pozbawiając właściciela faktycznego władztwa. Zasada nie łączenia roszczenia negatoryjnego z roszczeniami uzupełniającymi doznaje korekty w przypadku posiadania służebności. Przedstawiony kierunek wykładni pozostaje w zgodzie z konstytucyjną zasadą równej ochrony własności dopuszczającą ograniczenie tego prawa jedynie za odszkodowaniem (art. 64 ust 2 w zw. z art. 21 ust 2 Konstytucji).

Strona powodowa podniosła, że strony na każdym etapie postępowania mogą ugodowo rozwiązać spór. Od początku pozwana zajmowała w sprawie stanowisko negatywne, pomimo, iż to on znajduje się w stanie bezprawnego działania. Wypłata wynagrodzenia przez pozwaną za posadowienie urządzeń elektroenergetycznych na działkach stanowiących własność strony powodowej, bez podstawy prawnej, jest jej obowiązkiem i nie powinno być uzależnione od ustanowienia służebności przesyłu orzeczeniem sądowym, gdyż jest to prawo zależne i ekwiwalentne. Nie można obciążać nieruchomości strony powodowej służebnością przesyłu bez ustalenia odpowiedniego wynagrodzenia uzgodnionego ze stroną powodową lub ustalonego odpowiednio przez Sąd. W innym przypadku byłaby to przymusowa darowizna od strony powodowej na rzecz pozwanej. Ustanowienie służebności przesyłu bez odpowiedniej zapłaty byłoby krzywdzące dla strony powodowej, gdyż tylko na niej spoczywałyby ciężary wykonania tego prawa. Korzyści z ustanowienia tego prawa odniosłaby jedynie pozwana i to wyraźnym kosztem strony powodowej. Pozwana znalazłaby się tutaj w wyjątkowo korzystnej i niezasłużonej pozycji w tym stosunku prawnym. Nie tylko, że do tej pory czerpie darmowe korzyści z poważnego ograniczenia treści własności strony powodowej, powodując odpowiednią szkodę, to jeszcze na dodatek w przypadku ustanowienia danego prawa służebności powstałoby dla strony powodowej dalsze ograniczenie wynikające z art. 291 k.c. i 294 k.c. Dla strony powodowej powstałoby same obowiązki a po stronie pozwanej istniałyby same uprawnienia. Jest to sprzeczne z istotą stosunku cywilno - prawnego. Wprawdzie regulacja ta powstała w 1964 r. w socjalistycznych stosunkach cywilno -prawnych właściwych dla zwiększonej i dominującej ochrony własności państwowej nad własnością prywatną, która nie była należycie chroniona, to jednak po 1989r. nastąpiło w Polsce w przepisach konstytucyjnych i w przepisach prawa cywilnego ustalenie prawidłowej i zwiększonej ochrony prawa własności. W świetle tych przepisów nie można naruszać prawa własności bez należytej zapłaty. Jeśli pozwana dostarcza stronie powodowej energię elektryczną to strona powodowa za pobór tej energii płaci. Tak samo powinno być w sytuacji, gdy pozwana kosztem strony powodowej zarabia dostarczając energię elektryczną różnym odbiorcom, powinna tutaj również zapłacić stronie powodowej za świadczone na rzecz pozwanej usługi w tym zakresie. Jak w tym względzie stwierdził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 20.08.2009 r. sygn. 11 CSK 137/09, że "po zmianach ustrojowych w Polsce i przywróceniu prawidłowej roli prawa własności o czym stanowi Konstytucja i Kodeks cywilny w zmienionych przepisach o własności do korzystania z cudzej własności przez przedsiębiorstwo energetyczne w zakresie posadowienia słupów i rozmieszczenia sieci wymagana jest podstawa prawna (podobnie wyrok SN z dnia 29.04.2009, sygn. CSK 560/09 nie publ.). Jeśli nie ma między stronami zawartej stosownej umowy, a w nowych warunkach wykonywania własności przez podmioty prawa cywilnego nie występuje żadna podstawa do korzystania z cudzej nieruchomości to pozwaną obciąża obowiązek zapłacenia stronie powodowej należnego wynagrodzenia. Powód wskazał, iż zapłata jest obowiązkiem prawnym spoczywającym na pozwanej (pozew k.2 -5)

Pełnomocnik pozwanej (...) S.A. z siedzibą w G. w złożonej odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie kosztów postępowania wraz z kosztami zastępstwa prawnego według norm przepisanych. Podniósł zarzut nabycia przez pozwanego na nieruchomości uczestnika służebności gruntowej odpowiadającej treścią służebności przesyłu przez zasiedzenie.

W uzasadnieniu odpowiedzi na pozew pełnomocnik pozwanej wskazał, iż pozew jest bezzasadny, gdyż pozwana (poprzednik prawny pozwanej) nabyła prawo do korzystania z nieruchomości powoda - służebność gruntową odpowiadającą treścią służebności przesyłu przez zasiedzenie. Zatem pozwana korzysta z nieruchomości powoda na

podstawie nabytego już tytułu prawnego. Na działce nr (...) znajduje się ok. 220m linii (...) opartej na (...) słupach (...), ok 39m przyłącza AsXSn 2x16mm⁽²⁾ ze słup nr 7 do budynku nr (...) i ok. 3m przyłącza AsXSn 2x16mm⁽²⁾ ze słup nr 10 do budynku (...) na dz. nr 4-37/9. Ponadto nad działką przechodzi ok. 32m Odgałęzienia SN (...) - 35mm⁽²⁾ do stacji 15/0,4 kV K. W. K-0793. Podał, iż przechodzące nad południową krawędzią działki (...) odgałęzienie SN do stacji 15/0,4 kV K. W. K-0793 wybudowano w 1978 roku według projektu modernizacji sieci elektroenergetycznej SN 15 kV, nN 0,4 kV i oświetlenia drogowego we wsi K. z 1977 roku. Wówczas wybudowano dwa nowe odgałęzienia SN do stacji 15/0,4 kV K. W. K-0793 (w projekcie „K. szkoła” i K. VI K- 0798. Rozległa sieć nN na słupach drewnianych w K. zasilala również odległe budynki kolonii. W połowie lat siedemdziesiątych przystąpiono do modernizacji tej sieci. Występująca na ww działce linia nN to część obwodu nr 1 zasilanego ze stacji 15/0,4 kV K. II K-0794. Wybudowano ją, protokoły pomiarów i zestawienia montażowe zużytych materiałów, w 1975 roku. Zgodnie z projektem elektryfikacji K. II-III-IV-V z 1974 roku. Niezmiennie trwa do dziś. Od 1975 roku istnieją również przyłącza ze słupów 7 i 10 do budynków (...). Pierwotnie wykonane przewodem YADYn 2x6mm⁽²⁾ zastąpione, (prawdopodobnie w 2002 roku brak danych), na izolowane AsXSn 2x16mm⁽²⁾. W roku 1975 budynek nr (...) zamieszkiwał, (wg plan, zestawienie montażowe), N. J.. A. J. (1) przepisał punkt na siebie w 1976 roku po N. E. sygnatura przy nazwisku sugeruje, że Pani E. zawarła umowę w 1963 roku z numerem 59. Najstarsza zachowana umowa o dostawę energii do budynku nr (...) zawarta została 19 lutego 1975 roku ze S. N.. W tym stanie rzeczy poprzednicy prawni pozwanej nabyli prawo od korzystania z nieruchomości powoda w postaci służebność gruntowej o treści odpowiadającej służebność przesyłu przez zasiedzenie najwcześniej z dniem 31 grudnia 1985r. , a najpóźniej z dniem 31 grudnia 2005. W skutek zasiedzenia żądanie zapłaty wynagrodzenia za bezumowne korzystania z rzeczy stało się bezprzedmiotowe.

Pełnomocnik pozwanej wskazał, że do czasu posiadania służebności gruntowej, zgodnie z art. 176 k.c., koncern (...) S.A., którego następcą prawnym i następcą w posiadaniu jest (wnioskodawca) dolicza czas posiadania poprzedników:, tj. Skarbu Państwa na rzecz którego władztwo wykonywały istniejące od 1958 roku Zakłady (...) w B., następnie powstałe w 1989 roku Przedsiębiorstwo Państwowe Zakład (...) w O., które następnie uzyskało posiadanie przedmiotowej służebności na swoją rzecz, po czym w 1993r. zostało przekształcone w spółkę akcyjną Skarbu Państwa - Zakład (...) S.A w O., a następnie dniu 25 stycznia 2005r. został przejęty przez (...) S.A. z siedzibą w G.. W wyniku podziału (...) S.A. z siedzibą w G. powstała pozwana.

Z ostrożności procesowej pełnomocnik pozwanej zakwestionował w całości wysokość żądanego przez powoda wynagrodzenia oraz stref wskazanych przez obszarów wskazanych przez powoda, gdyż są one rażąco zawyżone (odpowiedź na pozew k. 48-49).

Pozwany prawidłowo zawiadomiony o terminie rozprawy nie stawił się (protokół k.43).

Wyrokiem zaocznym z dnia 14 kwietnia 2015 r. Sąd zasądził od pozwanej (...) S.A. z siedzibą w G. na rzecz powoda A. J. (1) kwotę 10 000 złotych z odsetkami ustawowymi od dnia 19 września 2014 roku do dnia zapłaty (wyrok zaoczny k. 44).

Sprzeciw od wyroku zaocznego w ustawowym terminie złożyła pozwana wnosząc o uchylenie wyroku zaocznego w całości oraz o oddalenie powództwa w całości. Nadto wniosła o zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów rozprawy zaocznej.

W uzasadnieniu sprzeciwu pozwana podała, iż wyrok zaoczny został wydany w sposób sprzeczny z przepisami regulującymi wydawanie tego typu rodzajów wyroków. Pełnomocnik pozwanej podniósł, iż złożył odpowiedź na pozew w określonym przez Sąd terminie, za pośrednictwem Poczty Polskiej. Jego odpowiedź wpłynęła do Sądu i nie było podstaw formalnych do zwrotu. Nadto wniósł o oddalenie powództwa w całości podnosząc tożsame okoliczności jak w złożonej odpowiedzi na pozew (sprzeciw k. 179-180).

Na rozprawę w dniu 15 grudnia 2015r. nie stawił się powód będąc prawidłowo zawiadomiony o niej. Stawił się pełnomocnik pozwanej, który wniósł i wywodził jak w sprzeciwie od wyroku zaocznego (protokół k. 464).

Sąd Rejonowy ustalił i zważył co następuje:

Skarb Państwa był właścicielem działki o numerze ewidencyjnym (...), położonej we wsi K., gmina K., o łącznej powierzchni 3,19 ha, dla której prowadzona jest księga wieczysta w Sądzie Rejonowym w Biskupcu, nr (...) (k. 5 akt Kw OL1B/00011930/8 Sądu Rejonowego w Biskupcu).

Umową sprzedaży z dnia 20 czerwca 1990 r. Skarb Państwa sprzedał omawianą nieruchomość A. J. (2) (k. 6 – 7 akt Kw OL1B/00011930/8 Sądu Rejonowego w Biskupcu).

W 1956 r., wieś K., w części zwartej zabudowy, została zelektryfikowana.

Dnia 20 lutego 1974r. spisano notatkę służbową między Urzędem Wojewódzkim w O. Wydział (...) Leśnictwa i Skupu, a projektantem (...) O. T. C., w treści której podjęto decyzję w sprawie elektryfikacji zagród we wsi K., powiat B. R. (notatka służbowa k. 254)

Dnia 16 grudnia 1977r. sporządzono projekt techniczny modernizacji sieci elektroenergetycznej we wsi K., gmina K. (projekt techniczny k. 61).

Decyzją z dnia 20 grudnia 1977r. zatwierdzono pod względem urbanistycznym i architektonicznym plan realizacyjny na modernizację linii SE i inne we wsi K., gmina K. (decyzja k. 354).

Dnia 26 września 1978r. sporządzono protokół w sprawie odbioru końcowego i przekazania do użytku (eksploatacji) obiektu inwestycyjnego w miejscowości K., gmina K. (protokół k. 231-232).

Na działce A. J. (1) nr 4-37/6 znajduje się ok. 220 m linii (...) opartej (...) słupach, ok. 39 m przyłącza AsXS_n 2x16 mm² ze słup nr 7 do budynku nr (...) i ok. 3 metrów przyłącza AsXS_n 2x16 mm² ze słup nr 10 do budynku (...). na dz. Nr 4-37/9. ponadto nad działką przechodzi ok. 32 m odgałęzienia SN (...) -35 mm² do stacji 15/0,4kV K. W. K-0793. Przechodzące nad południową krawędzią działki (...) odgałęzienie SN do stacji 15/0,4 kV K. W. K-0793 wybudowano w 1979 roku według projektu modernizacji sieci elektroenergetycznej SN 15 kV, nN 0,4kV i oświetlenia drogowego we wsi K. z 1977 roku. Wówczas wybudowano nowe dwa odgałęzienia SN do stacji 15/0.4 kV K. W. K-0793). Rozległa sieć nN na słupach drewnianych w K. zasilala również odległe budynki kolonii. W połowie lat siedemdziesiątych przystąpiono do modernizacji tej sieci. Występująca na ww. działce linia nN to część obwodu nr 1 zasilanego ze stacji 15/0.4 kV K. II K-0794. Wybudowano ją w 1975 roku. Zgodnie z projektem elektryfikacji K. II-III-IV-V z 1974 roku. Niezmiennie trwa do dziś. Od 1975 roku istnieją również przyłącza ze słupów 7 i 10 do budynków (...). pierwotnie wykonane przewodem YADYn 2x6 mm² zastąpione na izolowane AsXS_n 2x16 mm² (pismo k. 407).

Poprzednikami prawnymi (...) S.A. z siedzibą w G. były: Skarb Państwa, na rzecz którego władztwo wykonywały istniejące od 1958 r. Zakłady (...) w B., następnie powstałe w 1989 r. Przedsiębiorstwo Państwowe Zakład (...) w O., które w 1993 r. zostało przekształcone w spółkę akcyjną Skarbu Państwa - Zakład (...) S.A. z siedzibą w O., która następnie w dniu 25 stycznia 2005 r. została przejęta przez (...) S.A. z siedzibą w G..

Na mocy uchwały numer 7 z dnia 06 czerwca 2007 roku zmieniono nazwę (...) Spółki Akcyjnej w G. na (...) Spółkę Akcyjną w G. (k. 127 – 169).

Sąd uznał za wiarygodne przedstawioną w sprawie ww. dokumentację przez stronę pozwaną, której prawdziwości nie kwestionowała żadna ze stron

W ocenie Sądu I Instancji w niniejszej sprawie powództwo było niezasadne, ponieważ doszło do zasiedzenia przez pozwaną służebności gruntowej odpowiadającej treścią służebności przesyłu w dniu 27 września 1998 r.

Stwierdzenie czy w sprawie doszło do nabycia przez pozwaną lub jej poprzednika prawnego przez zasiedzenie służebności odpowiadającej treścią służebności przesyłu jest o tyle istotne, że w orzecznictwie przyjmuje się wpływ

terminu zasiedzenia wyłącza możliwość dochodzenia wynagrodzenia za korzystanie z cudzej nieruchomości także w okresie jego biegu.

Choć posiadanie prowadzące do nabycia służebności gruntowej przez zasiedzenie nie jest tożsamy z posiadaniem prowadzącym do nabycia przez zasiedzenie własności nieruchomości, to przedmiotem zasiedzenia jest prawo na cudzej rzeczy, skutek zasiedzenia w postaci nabycia służebności gruntowej wynika z mocy samego prawa, ma charakter pierwotny i nieodpłatny. Tak więc, jeżeli doszło do zasiedzenia służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu czy też wprost służebności przesyłu, roszczenie uzupełniające wygasa i nie może być skutecznie dochodzone, także za okres sprzed zasiedzenia (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 17 lipca 2014 r. I ACa 237/14 LEX nr 1527216).

Zasiedzenie to instytucja, która prowadzi do nabycia prawa na skutek upływu czasu. Jest ona uregulowana przepisami art. 172-176 k.c.

Na skutek zasiedzenia, które następuje ex lege, dotychczasowy uprawniony traci swoje prawo, a nabywca uzyskuje je niezależnie od niego.

Przez zasiedzenie można nabyć jedynie prawa rzeczowe, w tym przede wszystkim własność. Z innych praw rzeczowych przez zasiedzenie można nabyć tylko te prawa, z którymi łączy się władztwo nad rzeczą, a zatem służebności gruntowe (art. 292 k.c.) oraz na mocy art. 305 zn. 4 w zw. z art. 292 k.c. służebność przesyłu (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2008 r., III CZP 89/08, LEX nr 458125).

Podstawę prawną stwierdzenia zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treścią służebności przesyłu stanowi zatem art. 172 k.c., stosowany odpowiednio poprzez odesłanie zawarte w art. 292 zd. 2 k.c.

Wspomniane odpowiednie stosowanie oznacza konieczność spełnienia przez posiadacza służebności przesłanek określonych w art. 172 k.c., ale z odpowiednią modyfikacją uwzględniającą specyfikę posiadania służebności i przesłanki nabycia służebności gruntowej określone w art. 292 zd. 1 k.c.

Ogólne przesłanki zasiedzenia normuje art. 172 k.c. Łącznym warunkiem jest upływ oznaczonego przez ustawę terminu nieprzerwanego posiadania samoistnego, a długość tego terminu zależy od dobrej lub złej wiary w chwili nabycia posiadania. Posiadacz nabywa własność (odpowiednio: służebność), jeżeli posiada nieruchomość nieprzerwanie od lat dwudziestu jako posiadacz samoistny, chyba że uzyskał posiadanie w złej wierze (art. 172 § 1 k.c.), natomiast po upływie lat trzydziestu choćby uzyskał posiadanie w złej wierze (art. 172 § 2 k.c.). Ponadto art. 292 k.c. określa szczególny warunek zasiedzenia służebności, jakim jest korzystanie z trwałego widocznego urządzenia.

Bezspornym w sprawie było, że pozwana korzystała na omawianej działce gruntu z ok. 220 m linii (...) opartej na 5 słupach, ok. 39 m przyłącza AsXS_n 2x16 mm² ze słupa nr 7 do budynku nr (...) i ok. 3 metrów przyłącza AsXS_n 2x16 mm² ze słupa nr 10 do budynku (...).

Dla stwierdzenia nabycia przez zasiedzenie służebności gruntowej odpowiadającej treścią służebności przesyłu, niezbędne jest zatem spełnienie łącznie dwóch przesłanek: posiadania służebności oraz upływu czasu, którego długość zależy od dobrej lub złej wiary posiadacza w chwili objęcia służebności w posiadanie, przy czym posiadanie prowadzące do zasiedzenia służebności gruntowej musi polegać na faktycznym korzystaniu z gruntu w takim zakresie i w taki sposób, w jaki czyniłaby to osoba, której przysługuje treść służebności

W ramach istotnych okoliczności mających znaczenie dla oceny, czy doszło do nabycia przez zasiedzenie służebności gruntowej należy uwzględnić również treść art. 176 k.c., który dopuszcza doliczenie okresu posiadania poprzedników przedsiębiorcy energetycznego, ale pod warunkiem, że podczas biegu zasiedzenia nastąpiło przeniesienie posiadania.

Odnosząc się do przeniesienia posiadania, wskazać trzeba, że § 4 zarządzenia nr 203/org/93 Ministra Przemysłu i Handlu z 9 lipca 1993 r. stanowi, że na Zakład (...) S.A. w O. przechodzą uprawnienia i obowiązki przedsiębiorstwa

państwowego Zakład (...) w O., zatem też i posiadanie urządzeń przesyłowych. Wcześniej zaś, zarządzeniem nr 48/org/89 Ministra Przemysłu z 16 stycznia 1989 r., utworzono przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Zakład (...) w O., któremu przydzielono składniki mienia przedsiębiorstwa pod nazwą „Północny O. Energetyczny” w B., a przedmiotem działania przedsiębiorstwa była m.in. budowa, rozbudowa, modernizacja i remonty sieci elektroenergetycznych. Od 1958 r. zaś Zakład (...) w O. prowadzony był przez Przedsiębiorstwo Zakłady (...) w B..

W ocenie Sądu I Instancji sieci zaś, zgodnie z art. 3 pkt 11 prawa energetycznego, to instalacje połączone i współpracujące ze sobą, służące do przesyłania lub dystrybucji paliw lub energii, należące do przedsiębiorstwa energetycznego. Sieci więc, niezależnie od struktury własnościowej, były w posiadaniu zakładu (...), a do przeniesienia posiadania dochodziło w sposób formalny, wynikający z dokumentów.

Podkreślić tu należy, że chodzi o posiadanie w zakresie służebności odpowiadającej treści dzisiejszej służebności przesyłu, nie zaś o posiadanie prowadzące do nabycia własności nieruchomości.

Z przedłożonych przez pozwaną dokumentów, wynika, iż przedtem urządzenia przesyłowe znajdujące się na nieruchomości powoda wchodziły w skład przedsiębiorstw państwowych, na skutek przekształceń których powstała pozwana. Począwszy od ich wybudowania, na przestrzeni lat z tych urządzeń przesyłowych korzystali zarówno pozwana, jak i jej poprzednicy prawni, w ramach ich eksploatacji, napraw, konserwacji, czy też remontów. Zgodnie zatem z przepisem art. 352 k.c. „faktycznie korzystali oni z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności”, czyli byli jej posiadaczami. Posiadanie to polegało na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia - słupów, i rozpiętych między nimi przewodów.

Pozwana, która przedłożyła przedmiotowe dokumenty, jest ich dysponentem, co świadczy, iż otrzymała je od poprzedników prawnych. Tym samym wykazała, iż posiadanie przedmiotowych urządzeń przesyłowych zostało przeniesione z poprzedników prawnych na nią.

Zdaniem Sądu pozwana rozpoczęła posiadanie omawianych urządzeń w dniu 26 września 1978 r. W tej bowiem dacie sporządzono protokół w sprawie odbioru końcowego i przekazania do użytku (eksploatacji) obiektu inwestycyjnego w miejscowości K. gmina K. (protokół k. 231-232).

Omawiany protokół nie stanowi co prawda tytułu prawnego do stałego i nieodpłatnego korzystania przez pozwaną przedsiębiorstwo przesyłowe z nieruchomości powoda, ale niekwestionowane jest to, że urządzenia przesyłowe znajdujące się na przedmiotowych działkach były objęte pracami remontowymi i modernizacyjnymi, których protokół ten dotyczy. Z mocy art. 7 k.c. istnieje domniemanie dobrej wiary działające na korzyść poprzedników prawnych pozwanej.

Powód kwestionując fakt zasiedzenia nie przeprowadził dowodów obalających to domniemanie. Pozwala to zatem na przyjęcie, że poprzednicy prawni pozwanej korzystali w dobrej wierze z nieruchomości powoda w zakresie służebności gruntowej odpowiadającej treścią służebności przesyłu co najmniej od daty wydania tej decyzji. W konsekwencji w sprawie zastosowania ma krótszy - dwudziestoletni termin wskazany w art. 172 k.c. Należy przy tym podkreślić, iż pozwana mogła doliczyć okres posiadania swoich poprzedników prawnych, również w okresie posiadania służebności przez Skarb Państwa przed 1 lutego 1989 r. Stanowisko takie aprobowane jest w orzecznictwie (m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 31 maja 2006 r., IV CSK 149/05, niepubl., i z dnia 8 czerwca 2005 r., V CK 680/04, niepubl.). Tym samym liczony od dnia 27 września 1978 r. termin zasiedzenia upłynął na długo przed wytoczeniem przez powoda niniejszego powództwa o wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z nieruchomości przez pozwaną w zakresie odpowiadającym służebności przesyłu.

Nawet gdyby przyjąć, że pozwana w chwili objęcia w posiadanie była w złej wierze, to i tak termin zasiedzenia upłynął na długo przed wytoczeniem przez powoda niniejszego powództwa o wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z nieruchomości przez pozwaną w zakresie odpowiadającym służebności przesyłu, bo w dniu 27 września 2008 r..

Mając powyższe na uwadze orzeczono jak w sentencji.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 108 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych z dnia 28 lipca 2005 r. (Dz.U. Nr 167, poz. 1398), ponieważ powód przegrał sprawę, pozostawiając jednocześnie szczegółowe wyliczenie kosztów referendarzowi sądowemu.